

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

4. Infertur ex superius dictis ad Ornatum Concilij Tridentini sess. 28. c. 8. posse Episcopos, relictis aliis pœnis, punire concubinarios mulcta pecunaria, locis tamen piis applicanda. Ex part. 10. ...
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

Et pro alio
iuris Axio-
ma conten-
to à veris.
Vnde in ca-
su huius
Ref. in tom
6. tr. 1. Ref.
22. §. Sed in-
stabis, prope
finem erit.
& quidem
iura & laici
in aliis eius
annot.

ne Reges. ff. de legib. leg. non aliter ff. de legat. 3. leg. nomi-
nis & c. §. verbum ex legibus ff. de verbor. significat.
& docet Surdus de offi. 3. §. num. 14. & ex Soto, Medi-
na, Syluestro & Salas nouissime Ioseph & Ianuatio
de vniuers. refer. Resol. 46. num. 2. vnde qui feruat ver-
ba legis in cortice? & non feruat mentem legis est
transgressor legis; & ideo in leg. non dubium Codic. de
leg. Non dubium est in legem committere, qui verba
legis complectens contra legis nititur voluntatem, &
in l. contra ff. de legibus, fraudem facit legi qui suavis
verbis legis, mentem eius circumuenit. Sed & hoc ex
pluribus probat Huiusmodi in *Encyclopædia
iuris* p. 1. tom. 3. c. 6. n. 29. cum seq. Sed in nostro casu
hanc esse mentem Concilij non est dubitandum; ex
Doctoribus vbi supra allatis, & quod maius est ex sa-
cra Congregatione, qua à Sanctissimo potestatem
accepit illud declarandi, prout iam declarauit, nempe
omnes pœnas & multas pecuniarias, Episcopo de-
bere locis piis applicare. Ex quibus remanet satis so-
lutum argumentum in contrarium adductum, & con-
trariam asserere esset velle metaphysicari cōtra com-
munem sententiam Doctorum, contra Praxim Ro-
manæ Curie, & contra Declarationem sacrae Con-
gregationis. Quod etiam aperte probatur, quia si à
Concilio Tridentino multæ tantum per sententiam
latæ prohiberentur Episcopis sibi applicare, nihil
Concilium disposuisset & prohibuisset: nam ante ip-
sum iam Doctores communiter assererebant esse dictas
multas in vltus pios applicandas? ergo dicendum est
Decretum Concilij non solum loqui de multis, sed
etiam de pœnis per statuta impositis, quas sibi appli-
care Episcopos posse aliqui Doctores, vt visum est,
concedebant quod Concilium prohibere voluit. Vn-
de Genten. in *Manuali Pastorum* cap. 78. num. 12. sic
ait: Notandum quod pœna pecuniaria sunt per Epif-
cos piis locis applicanda. Ita Conc. Trid. cap. 3. sess.
23. quod non distinguit an sint impositæ per senten-
tiam vel per statutum iuxta notata in cap. irrefragabi-
li de Offord. Ita, & cetero.

RESOL. IV.

Inferitur ex supradictis ad ornatum Concilij Triden-
tini sess. 28. cap. 8. posse Episcopos relictis aliis pœ-
nis, punire concubinariorum multa pecuniaria, locis
tamen piis applicanda. Ex parte 10. tractatu 8.
Resol. 4.

§. 1. **R**emanet itaque ex omnibus superius di-
ctis satis firmata nostra sententia, nempe
posse Episcopos imponere pœnas pecuniarias, sed il-
las non posse sibi applicare. Ex quibus duo valde no-
tabilia obseruanda sunt. Et Primò contra Regentem
Franciscum de Vico in *Pragmat. Regni Sardinia*, tom.
2. tit. 7. c. 6. n. 9. & contra Aloysium Riccium in *Praxi*,
tom. 1. Resol. 119. num. 3. posse Episcopos, non im-
positis aliis pœnis, de quibus agit Concilium Tridē-
tinum sess. 24. cap. 8. imponere pœnam pecuniariam
contra Laicum concubinatum. Et ita docet Gabriel
Percira de manu Regia, part. 2. cap. 34. num. 16. Tho-
mas Velafcus tom. 2. alleg. 34. n. 11. & seqq. Emanuel
Themudo in *Decisionibus Archiepisc. Olyssipon.*
tom. 2. decis. 145. n. 4. & Ioseph. Vela de Potestate Epif-
scop. circa inquirenda, §. c. part. 1. num. 64. & alij asse-
rentes Concubinatum posse puniri pœna pecuniaria
ante trinam monitionem, quia Concilium solum
posuit illum ordinem quoad excommunicationem
ferendam pro contumacia in illo crimine, & per
hoc non abstulit alias pœnas contra adulteros, &
Concubinariorum inflicitas. Et testatur ita fuisse decisum
in Hispalensi, & Granatensi Senatu, & Portuga-

lie in supremo Regij Palatii Senatu. At licet hoc
verum sit, certum est pœnam pecuniariam Laico
Concubinatio ab Episcopo impositam, non posse
illam sibi applicare, sed in pios vltus erogandam esse
ex Sacra Congregatione indiuidualiter firmat Leo
Zambellus in *Repertorio morali Casuum conscientia*,
verb. Episcopus num. 24. & Barbosa, Collect. 379.
num. 1. & de Potest. Episcop. p. 3. allegat. 107. num. 18
vbi sic ait: In Sacra Congregatione Concilij in
vna Messanensi fuit resolutum, pœnas omnes, &
multas, siue ex Constitutionibus Synodalibus, siue
ex præceptis, siue decretis Archiepiscopi vel Vicarij
proueniant, esse piis locis, non autem Fabricæ, vel
Sacrificiæ Ecclesiæ applicandas. Item fuit decisum,
pœnas pecuniarias, quæ arbitrarie fuerint, locis piis
esse omnino applicandas, reliquas autem, quæ non
fuerint arbitrarie, posse Episcopum ita demum sibi
sumere, si ipse egeat, dummodo non sint multæ pec-
uniariae, vel pœna non residentium, aut concubina-
torum, quas omnes Concilium mandat locis piis
applicari: Hæc Barbosa. Itaque licet, vt diximus,
Episcopi possint absque illa trinâ monitione in Con-
cilio Tridentino, dict. cap. 8. requisita; aduersus Con-
cubinariorum ad pœnas pecuniarias, vel alias contra
illos iure inflicitas procedere, tamen dictas pœnas
tenentur locis piis, & non sibi applicare ne similes
efficiantur illis, de quibus Segura Naualos in *diu. Eccl.*
Indic. Eccl. p. 2. cap. 10. num. 1. sic ait: Primum id
merito aduertendum est quod iam eo ventum est,
nimia aliquorum Iudicium mentis, seu facta reli-
gio, vt ipsius occasione pecuniariis pœnis passim
vtantur, omiffis corporaliibus condignis, & à iure
debitis, ita vt censum annum à Concubinariorum ex-
torquere quotidie elaborent, quo soluto, adhuc in-
durato animo peccatis fordescant, quia nullam reus
petitescit culpam, quam redimere nummis existimat. Ita ille.

RESOL. V.

Posse Episcopos compositiones pecuniarias facere super
quibusdam delictis, sed piis locis applicandas esse
firmatur?
Et aduertitur quod vt dictæ compositiones pecuniariae
ad effectum, vt sint licitæ, plura esse necessaria, quæ in
textu huius Resolutionis explicantur? Ex p. 10. tr. 8.
Resol. 5.

§. 1. **S**ecundò ex superius firmatis obseruandum
est, posse Episcopos compositiones pecuniarias facere super
quibusdam delictis; sed aduertenda debent quod dictæ
compositiones pecuniariae ad effectum vt sint licitæ plura esse
necessaria. Et Primò in
dictis compositionibus faciendis, debent interuenire
iustæ causæ, quas enumerat ex Nouario Riccius in
Praxi tom. 4. resolut. 119. Secundò non valent Epif-
copi accipere compositionem super omnibus cri-
minibus, vt fuscè tradit Paulus de Castro, in *consul.*
348. col. fin. per text. cum Gloss. in cap. licet. vbi Do-
ctores extra de Pœnis. Felix in cap. Qualiter &
quando il Secundo §. Ad corrigendum numero 30. de
accus. Clarus in *Practica criminali*, §. fin. quest. 81.
vers. ulterius quæro, sed tunc cum crimina essent
leuia, vel extraordinaria, in quibus esset locus pœ-
næ arbitrarie; non autem in criminibus grauibus
nec vt in illis in quibus est taxata pœna iuris; nec
etiam quando crimen esset manifestum, vel fama
super crimine delinquentem vexaret; vt dixit Ri-
cius vbi supra resolut. 121. numero 1. Tertio quod
pœnæ compositio tunc demum fiat, quando ea
pœna magis timetur quam alia; vt patet ex cap.
Cogn